

ŽELEZNIČARSKI GLASNIK

Časopis članov „Prometne zveze.“

Št. 19.

Izhaja 1. in 15. dne v mesecu.
Uredništvo in uprava: Dunajska cesta 9.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1913.

Celoletna naročnina je K 3-60. Člani
„Prometne zveze“ dobe list brezplačno.

Leto I.

Pravica na c. kr. državni železnici.

V Trebnjem na Dolenjskem se že skoro devet mesecev odigrava igra, v kateri c. kr. državna železnica odkrito kaže, koliko ji je na pravičnosti do svojih delavcev. Tam službuje nek prožni mojster Robatsch, ki pri delavstvu vsled svojega obnašanja ni priljubljen, vsled svojega protiverskega mišljenja in delovanja pa pri ljudstvu naravnost osovražen. Tudi ljudje že leta in leta govore o njem stvari, ki se nikakor ne skladajo s častjo prožnega mojstra, kar ga gotovo spravlja povsod ob ves ugled.

Zgodilo se je, da je nekdo povedal to javno mnenje na mestu, ki Robatschu ni bilo ljubo. Vzdrževalni odsek c. kr. žel. je v svrhu ugotovitve obdolžitve Jožefa Florjančiča zaslišal po nadzorniku Kurschelu dne 24. januarja 1913 delavce, ki delajo pod Robatschom.

Delavci so morali govoriti ravnice, kar so videli ali kar so slišali. In prišle so na dan stvari, ki niso bile ugodne za Robatscha. Delavci so bili torej službeno kot priče zaslišani in ker niso mogli za Robatscha ugodno izpovedati, so bili na ukaz c. kr. ravnateljstva državnih železnic v Trstu od dela začasno odpuščeni, Robatsch pa jih je tožil radi razžaljenja časti.

To je bilo januarja meseca in delavci so še danes brez dela, dasiravno se je cela zadeva že pred sodiščem pojasnila. Robatsch pa, kateremu so se razne stvari očitale, pa ni bil ne eno uro brez službe in še celo v disciplinarni preiskavi ni bil. Kje je torej enaka mera.

Dne 17. junija 1913 so bili delavci v Trebnjem obsojeni vsak na sedem dni zapora. Gospod sodnik se ni mogel iz cele množice prič prepričati, da so delavci za svoje izpovedbe v službi, doprinesli pred sodiščem dokaz resnice.

Delavci so se pritožili na okrožno sodišče v Novem mestu. Okrožno sodišče v Novem mestu je 26. julija 1913 to stvar obravnavalo in **delavce popolnoma oprostito.**

„Žajfa.“

Ako se komu kaj neprijetnega pripeti, pravi ljudje, da se ga drži smola, če ga pa usoda posebno trdo zasleduje, pa rečejo, da ima „žajfo“. Junak naše nastopne povesti bi nam sam najlažje opisal, kaj je moral doživeti predno je ta ljudski izrek popolnoma razumel, ker se pa on obotavlja in da se zgodnica ne pozabi, zapišemo jo mi.

Živko Predalčič je bil najmlajši sotrudnik v veletrgovini g. Meterski v stolnici njegove ožje domovine. Prav čeden fant je bil, ravno v letih, ko so se mu pojavile pod nosom prve črne brčice. Bil je vedno vesel in dobre volje pri delu, v družbo pa ni zahajal, ker je bil nekako pod nadzorstvom svojega gospodarja. Pa zakaj to? Bomo kmalu slišali.

Živko je bil sin ubogih starišev, ki so mu komaj preskrbeli ljudsko šolsko izobrazbo, srečo pa je imel imeti imovitega in mu nad vse na-

Okrožno sodišče opira svojo razsodbo na dejstvo, da so delavci na izpoved bili prisiljeni službenim potom in sicer kot priče; da so dali vse kar so vedeli o Robatschu glede lastenja erarjeve lastnine na zapisnik v dobri veri, da je res, ker je bil tak dejanski položaj in ker Robatsch ni prinesel zadostnega protidokaza za več od delavcev izrečenih obdolžitev, dasiravno tudi niso obdolžitve popolnoma dokazane, da so te resnične.

Delavci so bili oproščeni, kazen bi morala zadeti Robatscha. A delavci še danes ne delajo na železnici, Robatsch pa je naprej v službi, kakor bi se mu ne bilo nič zgodilo, dasiravno je okrožno sodišče več točk izpovedi delavcev smatralo kot dokazane. Ali je to pravica c. kr. državne železnice. C. kr. državna železnica sama tepta pravico in ne pripusti k delu delavcev, ki so pri celi stvari nedolžni, ker so vse izpovedali v dobri veri in je bila njih službena dolžnost, da so vse izpovedali. Okrožno sodišče jih oprosti. Železnica pa s tem, da jim ne dá dela, kaznuje, ker so govorili, kar so bili vprašani, po vesti in v dobri veri.

Pripomniti moramo, da so ti delavci, že starejši delavci, ker so že od začetka dolenjske železnice na tej železnici v službi. Delavcev je pa osem.

Manjka nam dovolj besed, da bi obsojili to početje, a to početje bo dobilo odmev v državni zbornici in sicer tak, da bodo bolela ušesa vso tisto gospodo, ki podpira Robatscha v gonji proti nedolžnim delavcem.

Tudi v kranjskem deželnem zboru se bodo storili potrebni koraki, da se tej krivici stori enkrat konec in delavce primerno odškoduje za njih trpljenje in krivico.

Nazaj in naprej!

(Misli „Železničarskega Glasnika“.)

Zatonilo je skoraj leto dni v morje preteklosti, ko so se zavedni železničarji začeli

zanimati za moj porod. Navdušenja ni manjkalo, in ko so se možje zbrali v resno posvetovanje o mojem bitju ali nebitju ga ni bilo tovariša, ki bi bil rekel ne. Obljubljali so, da me bodo negovali in prehranili kar z najboljšimi in mogočimi duševnimi prirastki, torej udobno in srečno življenje. In v tej srečni nadi sem prilezel na dan in začel živeti. Komaj pa sem zagledal luč sveta, že so se pojavili razni mi sorodniki, kojim nisem bil všeč. Eden je imel nad menoj ta pomislek, drugi drugega. Reklo se je, da sem premalo krščansko krščen, da sem presiromašen, da preveč upijem in pa, da sem preprohleven in da preveč spim. Vse očitke sem mirno prenašal liki detetu, ki se ne more braniti ne muhe in ne brezsrčne pestunje. Mislil sem na tihem: Ko se okrepim, ko zadobim trdne mišice, ko se mi jezik razvije, da začnem atati, mamati in lalati, me bodo postali veseli in ponosni vsi, — celo moja žlahta — kakor je že pri prvorojenčkih navada. Žalibog pa sem se bridko varal; oni ki so mi obljubili prehrano, so me zapustili in tako se razvijam ali pravzaprav hiram že sedaj, ko bi mi morala biti ta bolezen še popolnoma tuja. To me navdaja z žalostjo, ki jo vam ne morem obrazložiti, ker sem še premlad in ker mi beseda še ne teče zadosti gladko, a misli pa imam svoje, prepričanje imam tudi že, dasiravno sem doživel še le devetnajst povojev. Od teh misli vam hočem tukaj nekaj razodeti. Starši so mi dobri, negujejo me z vse hvale vrednim samozatajevanjem, dasiravno vedo, da zahvale ne bodo uživali nikoli. Svet je že tako ustvarjen, da plačuje dobro s hudim, to moji roditelji dobro vedo in ne pričakujejo zaslug; na svet so me spravili, da bi bil v dobro, v ponos in — ko se popolnoma ukrepim v obrambo vsej moji obširni žlahti. Da, rekli bode, kdo pa je tvoja žlahta? Vsi vi slovenski železničarji, ki ste združeni v »Prometni zvezi«, vas vse štejem jaz med moje najožje žlahtnike, vse vaše prijatelje pa za moje dobrohotnike. Če torej govorim o moji žlahti, govorim ali mislim na vas krščanski

klonjenega krstnega botra. Ta je bil trgovec v domačem trgu in je tržil z vsem mogočim: z vsakdanjimi živili, delikatesami, z zrnom, železom, lesom in oblačili. Takoj, ko je naš Živko šolo dokončal, vzel ga je na priporočilo njegovega učitelja k sebi v pouk in nadaljno izobrazbo.

Dečko se je skazal porabnega, tako da mu po dokončanem učnem času dobrotnik-boter ni samo dal dobrega spričevala, ampak celo sklenil ga poslati na svoje stroške v mesto, da se izobrazi in spopolni v dovršenega merkurja. Storil je to lahko; bil je samec z lepim premoženjem, ki si ga je nabral v teku štiridesetih let. Bil je potemtakem tudi že star in misliti je moral na dobro pomoč — da celo na naslednika v lastni hiši.

V trgovino Meterskega ni bilo lahko priti v službo, tam se je zahtevalo že starejših, izurjenih in resnih ljudi. Ker pa je bil Živkov boter dober zasebni prijatelj gospoda Meterskega, se mu je posrečilo mladeniča tukaj pod streho spravi-

viti, — seveda s strogo tajnim dogovorom, naj se na mladega človeka pazi, da se ne potopi v valovih mestnega življenja.

Tako, zdaj torej vemo, kako stališče je imel mladi Živko v mestu. Kakor doma pri botru tako je bil tudi tukaj marljiv in priden, da si je v kratkem času pridobil spoštovanje vseh svojih kolegov in zaupanje svojega novega, sicer dobrega, a strogega šefa. V družčine ni zahajal, o zabavah in nočnih krokarijah je vedel le toliko, kolikor je prisluškoval pogovorom svojih kolegov. Zato pa je tako vrlo napredoval, da ga je šef čez leto dni imenoval korespondentom.

Prišla je jesen in dolgi večeri. Živkotu je začelo postajati dolg čas in začel je premišljati kaka zabava bi najmanj stala in vendar nudila nekoliko pogleda v svet. Po dolgem ugibanju sem in tja in z dovoljenjem svojega šefa-varuha se je od ločil, da obiskuje plesno šolo.

(Dalje prihodnjič.)

in slovenski železničarji, če tožim, da me moja žlahta ne spoštuje, ne upošteva, da celo zanemarja in sovraži, zadene to vas. Da te moje misli niso napačne, ali vsaj popolnoma napačne, vam hočem pojasniti. — Že zgoraj sem rekel, da ste obljubljali zame prispevati obilo duševne hrane. Prosim, vprašajte vsak sebe v koliki meri ste izpolnjevali do zdaj to vašo obljubo. Ali ne popade enega ali drugega vest in mu zašepetala v uho: tvoj greh! V zadnji številki sem vam povedal, da je velik obersodrug Bebel učil, da skrbi za porojena življenja cela gmajna ne pa samo ubogi stariši. V družinskem razmerju to pač ni izvedljivo še manj pa priporočljivo, to je pokazal dejansko imenovani Bebel sam, a v organizaciji pa pride njegov nauk do polne veljave. Bodisi stranka, bodisi organizacija, če nima časopisa, je dandanes brezpomembna, neupoštevana. Gostačiti drugod je kvarljivo pravemu razvoju in rodi nasprotja. Železničarji, zbrani v »Prometni zvezi« ste tako srečni, da imamo dvoje samostojnih, lastnih, popolnoma neodvisnih časopisov: nemškega in pa mene vaš »Železničarski Glasnik«. Nemških tovarišev je veliko več kakor pa slovenskih, njih časopis je dokaj obširnejši kakor sem pa jaz in čigava zasluga je to? Zasluga članov, ki ga duševno izdatno podpirajo. V tem oziru pa je moj doživljaj do sedaj jako žalosten. Od mene zahtevate veliko, biti bi vam moral ostro orožje po eni in duševno razvedrilo po drugi strani. A kako, ker me ne podpirate, ker ste mlačni in prekomodni, da bi naložili vsak nekaj bremena na svoje rame.

Prosil sem vas iz vsega početka, da me razširjate med prijatelje in znance, obljubili ste sicer z navdušenjem, a pozabili ste pa tudi, tako, da po vaši pripomoči ne štejem ne enega naročnika. Britka je ta obtožba za me in žalostna za vas, a povejmo si resnico v oči dokler je še čas. Še je mogoče, da se spokorite, da me obvarujete je-tike in smrti, da si ostanemo zvesti prijatelji in soboritelji za boljšo dobo. Ne dajmo sovražnikom orožja v pest, s katerim bi nas pobijali, kot brezpomembne nezmožneže, ampak stremimo za tem, da se povspnemo do popolnega vrhunca, do popolne zmage; pokažimo da je tudi slovenski krščanski železničar zmožen napredovati in gospodovati, ne pa vedno le tlačaniti. Orožje vam bodi vaš časopis, negujte ga, podpirajte ga s sodelovanjem, to vam priporoča »Železničarski Glasnik«.

Prožno delavstvo.

»Tega in onega dela ne morem dovršiti, ker nimam delavcev, ker primanjkuje ljudi«, tako tožijo naši prožni mojstri in tudi sekcijski načelniki. Je pa tudi res tako. Na večjih postajah se opaža delovodje in predelavce same ali pa z enim ali dvema delavcema sem pa tje pohajati, ki ne morejo drugega koristiti, kakor da gledajo, kje bi se moralo delati. Delati ni mogoče, ker ni delavcev, z zaostajanjem se pogublja material in škoda nastaja vedno večja. Pa kaj to mar tistim, katerim je le na tem, da izkažejo malo izdatkov in si zasigurajo mastne remuneracije.

Pa se vedno toži o pomanjkanju dela in zaslužka, kako pa tedaj pride, da železnica ne dobi delavcev? Odgovor je pač lahek: Poglejmo druga podjetja. Ne glede na to, da je delavec pri privatniku že v obče boljše plačan, kakor pa pri železnici, pa uživa še sigurnost, da bo imel tudi za zimo kruh in delo. Pri železnici pa se z delavci samo igra, poleti delaj par mesecev, pozimi pa ostani doma in stradaj, ko kukavica zopet zakuka, pa pridi zopet prosit in vprašat, če te hočemo izkoriščati. Da železnice čez leto sploh še delavcev dobe, je razumeti le na ta način,

da lahkovernost še ni izumrla, da ljudstvo o razmerah pri železnici ni prav nič poučeno. Velika dobrota bi torej bila, ako bi se naš časopis, ki je živa slika naših razmer, kolikor mogoče razširil ob železniških progah, marsikdo bi nam bil hvaležen, da smo ga rešili prevare.

Kako človeško se pri nekaterih sekcijah ravna z delavci je razvidno iz tega, da se ljudem poletna, že itak popolnoma nezadostna plača pozimi znatno reducira. Prosimo vas, pozimi torej, ko so potrebe za obleko, kurivo itd. večje kakor poleti, pa naj delavec shaja z manjšo plačo, ker že poleti komaj toliko zasluži, da ne pogine. To pa še ni vse, znani so tudi sekcijski načelniki, ki puste delavcem z reducirano plačo delati samo nekaj dni na teden. Ali bi ne bilo lepo in dobro, ako bi se taka uboga para zamogel v jeseni zabubati ter čakati spomladi, da bi ga kak dobro rejeni svètnik zbudil k novemu garanju.

Znano je, da treba železniškemu delavcu krepkega zdravja in močne postave, slabotneže sploh ne sprejemajo, Privatni podjetnik ve ceniti krepkega delavca, on pojmi, da je le zdrav delavec zmožen mu koristiti in da mož ostane zdrav, ga tudi pošteno plača, da mu ni treba trpeti pomanjkanja. Za vse to železnica nima nikakega smisla. So podjetja, kjer so delavke boljše plačane, kakor pa so plačani v istem okraju železniški prožni delavci.

Zadnji čas je postala priljubljena praksa, da se delavce najme v okrožjih z vsaj približno primerno plačo, ker tam se jih še lažje ujame. Ko se jih je pa ujelo, se jih pa že premesti v druga okrožja z manjšo dnevni-no. Za enkrat je to imenitna sleparija, a koliko časa se bo držala, to lahko že danes upravam prerokujemo. Samo toliko časa, dokler delavstvo ne bo jasno sprevidelo, da so državna podjetja v socialnih vprašanjih za privatniki mnogo, mnogo zaostala, mesto da bi bila vzgledna. Če bo šlo tako naprej, če se železniške uprave ne spametujejo in ne uredijo železniškim, pred vsem prožnim delavcem plače času in živlenskimi potrebam primerno, znamo doživeti, da bodo morali razni svètniki, nadzorniki in slični ljudje vzeti sami krampe in lopate v roke, ter si s trdim delom zaslužiti svoj kruh. Če bodo tudi za dijete in remuneracije kaj zaslužili, o tem pa naj pravočasno ugibajo sami.

Najbolj varna slovenska posojilnica je »Ljudska posojilnica« v Ljubljani.

Zadnji čas so slovenski liberalci pričeli grdo gonjo proti denarnim zavodom S. L. S., posebno pa »Ljudsko posojilnico« v Ljubljani. Kadar pa liberalci prično napadati denarne zavode, je to najboljša priča, da hočejo s takimi napadi zakriti nered v liberalni stranki, kakor so to tudi delali o priliki velikanskega poloma »Glavne posojilnice«. Pa liberalci so to pot ordo izkupili. V seji deželnega zbora dne 24. septembra 1913 sta deželni glavar in kranjski deželni predsednik izjavila, da dežela Kranjska stoji dobra za vse vloge in denar v »Ljudski posojilnici«. Te dve izjavi sta porok, da nikjer denar ni tako varno naložen (posebno pri liberalcih ne), kakor ravno v »Ljudski posojilnici« v Ljubljani.

Na dan z dveletnim napredovanjem uslužbencev.

Dogodke iz decembra 1911 smo že večkrat in tako obširno opisali, da te zgodovine pač ni treba v celoti ponavljati. Znano je, da so se takrat vse parlamentarne stranke odločno izrekle za to, da se položaj uslužbencev vendar že enkrat pravično uravna. Med zahtevami je bila glavna ona po dveletnem napredovanju uslužbencev. Proračun

38 milijonov za izboljšanje uslužbencem je zbornica potrdila, vladi torej ni bilo težko ugoditi železničarskim zahtevam. A vlada je porabila 21 od 38 milijonov in še te večinoma v korist uradništva. Dolžna je torej ostala 17 milijonov kron najpotrebnejšim slojem in tako stojimo danes pred dejstvom, da glavna zahteva — dveletno napredovanje uslužbencev — še danes ni rešena. Na pritisk vseh organizacij, pred vsem »Prometne zveze« po svojem zaslužnem poslancu Kemetterju, se je železniško ministrstvo moralo ukloniti in dovoliti, da izplača zaostali dolg, sicer ne 17, ampak samo 15 milijonov kron in da s tem reši zahteve uslužbencev. Pri tozadevni parlamentarni obravnavi se je za železničarje posebno zavzel gornjeavstrijski deželni glavar prelat Hauser, ki je izrečno poudarjal, da naj se dovoljena vsota porabi izključno za nižje uslužbence.

Mi pa dobro vemo, kako naše vlade pojmujejo mož-besedo in tako upravičeno sumimo, da nas hoče vlada zopet oslepariti in to tem bolj, ker do danes še nimamo nikakih dokazov vladne dobrohotnosti. Ura čakanja je zopet potekla in prišel je čas, ko bo treba pozabljive činitelje opozoriti, da 66.977 uslužbencev c. kr. državnih železnic ni voljno še dalje čakati. Glasno in odločno bo treba gospodi v ušesa zatrobiti: Na dan z dveletnim napredovanjem vseh uslužbencev. Železniško ministrstvo se zviija in izgovarja, da je za izvedbo te zahteve proračun za dva milijona prenizek. Mi mu odgovarjamo, da je reforma napredovanja tako nujno potrebna in važna, da v državi, kjer se z milijoni kar tako sem in tja meče, dva milijona niti v poštev ne prideta. Gre se za čast vlade in za gmotni napredek blizu 67 tisoč uslužbencev, ki tvorijo krušne očete okoli četrta milijona nedolžnih otročičev.

Drugi izgovor, s katerim se skuša železniško ministrstvo ščititi, se glasi, da če se železniškim uslužbencem dovoli dveletno napredovanje, bodo z isto zahtevo nastopili tudi drugi državni uslužbeni. Nili to smešno? Naj bi nam ta naivni eksclenca povedal, kdaj so pa bili železničarji soudeleženi, kadar so si državni uslužbeni priborili kako škoricico in če isti eksclenca primerja odgovornost in težavnost železničarske službe z ono državnih uslužbencev, daje sam sebi izpričevalo slabega poznavalca svojih dolžnosti. Ona navedena izgovora sta torej popolnoma jalova. Železniški uslužbeni so po številu največje masa tistih čebelic, ki zbirajo z vso svojo duševno in telesno močjo sladke med za mnogobrojne trote. Taki armadi se upirati, napram taki armadi biti trdosrčem in krut, je neodpušljivo in nevarno. Po pogodbi iz leta 1907 med objem in upravami so privatne železnice zavezane istodobno in iste ugodnosti dovoliti tudi svojim uslužbencem, kakor državna železnica. Boj, ki ga torej bi-jejo državni železničarji zoper svoje mogotce in vlado je skupen boj in skupno število bojevnikov vseh avstrijskih železničarjev zgoraj omenjeno število do malega podvoji. Dveletno napredovanje doseči je skupen interes.

Naloga organizacij bodi, in sicer prva in nujna naloga, da pridobe parlament za to, da se zahteva po dveletnem napredovanju energično obnovi, da se ne odneha poprej, dokler ni dosežena naša za sedaj najvažnejša točka vseh še ne rešenih zahtev: Dveletno napredovanje uslužbencev c. kr. državnih železnic do dosege končne plače. Na dan z njim!

Novi vozni red.

Z današnjim dnem stopi nov, zimski vozni red v veljavo. Nismo še doživeli, da bi kateri si bodi nov red prinesel osobju kaj olajšav, ravno nasprotno. Vlakospremno osobje poje o tem predmetu marsikatero

tužno pesem, pa tudi prožno osobje se nima z ničesom pohvaliti. Turnusi se stružijo vedno le v prid uprav, na osobje se ne gleda prav nič. Radi vedno gostejšega osebnega prometa se poriva tovarne vlake kolikor mogoče v nočni čas, po dnevu bodi proga prosta za brzo- in druge osobne vlake. Kaj se zmeni uprava za to, da je nočna služba mnogo težavnejša, napornejša in odgovornejša, ki predčasno izčrpa moči prizadetih uslužbencev. Pri tem pa je tudi neizogibno, da zadene nočna služba večkrat zapored. Mnogo bi se dalo zboljšati ne le v prid uslužbencev ampak tudi uprave, posebno kar tiče obotavljanja na postajah. Po nekod stoje vlaki brez vsake potrebe po več časa, s čim se delajo nepotrebne zamude blagu, vedno manjkujočim vozovom in se neopravičeno krajša osobju toli potrebni počitek. Pri tem se spomnimo enkrat tudi mizerije, ki vlada v prenočiščih nekaterih postaj za vlakospremno moštvo, v prvi vrsti nezadostnega števila postelj. Neredkokrat mora utrujen sprevodnik čakati, da sprazni njegov kolega ležišče, v katero se potem še v toplo vleže. Da to ni zdravju dobro, je pač samo ob sebi umevno in uprava bi morala vedeti, da izvira velik del obolenosti vlakospremnega osobja ravno od tega. Imamo sicer zdravnike, ki jih plačujemo potom bolniških blagajn sami, a žalibog — le ti so hlapci uprave, nikoli pa naši dobrotniki, ki bi morali za varnost zdravja imeti vedno odprte oči in krepko besedo. Treba bi tudi bilo, da ob nastopu mrzlih dni in noči preiščejo in popravijo utice na zavornih vozovih, posebno da se nadomeste ubite šipe z dobrimi, da se vrata zapirajo itd. A za vse to se ne zmeni živ krst nič, ne uprava pa nje poklicani organi in ne tisti, ki se imenujejo naše ljudske zastopnike. No, slednjim bi na vseznadnje še odpustili, kdor ni zrasel izmed nas se ne more za take malenkosti brigati, zanj zadostuje če ve, da se v prvem razredu udobneje, pa tudi cenejše vozi, kakor pa v tretjem, v katerem je prostor za daleč pretežno večino volilcev. Službeni vozovi tovarnih vlakov so od nekaj let sem opremljeni z pečicami in to tako imenitno, da se vlakovodja ali naj speče ali pa zmrzne. Srednje poti ni. In kurivo za te »kašparčke«? Za turo od 8 do 10 ur dobi vlakovodja en klinček lesa in približno 12 do 16 kg premoga, s tem naj podkuri, kuri in če mogoče še kaj prihrani. Ni li to imenitno. Pri tej preskrbi naj vlakovodja skrbi in odgovarja za varnost vlaka, naj vidi vse spredaj, zadaj, na desno, na levo in opravlja vedno množična pisarna dela. Imenitna služba je to, ampak lepše je na toplem ob zeleni mizi sedeti in tuhtati, kako bi se dalo izpeljati, da bi vlakospremno osobje postalo ali popolnoma nepotrebno, ali pa da bi garalo zastonj.

Iz „lisjakove“ popotne torbice.

Gospod urednik! Gotovo ste že slišali o tisti hudi zverini, ki trga po štajerskih planinah govedo in ovce. Ker pa učenjaki še niso dognali, kako se imenuje ta zver, smelo trdim — vsaj za enkrat — da je mojega plemenca, ker tudi jaz postanem včasih krvoloč in srdit, posebno če naletim na pošasti, ki nosijo ovčjo kožo čez svoj ježov kožuh. Me roparice smo mogočne živali, naše pleme živi po celem svetu in kako dobro bi se nam godilo, ko bi nas ne preganjali, kakor preganjate vi tiste uboge socialne demokrate. Pred dobrim mesecem sem potoval malo po svetu, da poiščem kaj dobrega plena. Prišel sem tndi na Goriško; do Podbrda sem se pripeljal — ne povem kako — naprej tja dol po dolini pa sem se potikal peš, kakor sem mogel. Najrajše sem se plazil ob železnici, da ne zgrešim poti, vem pa tudi, da se pri

železničarjih ujame kako mastno pišče, kajti tem ljudem, posebno prožnim uslužbencem, se godi kakor angeljem v raj. Koj v Podbrdu sem si privoščil nekoliko malce. Začel sem namreč poizvedovati, kako se kaj tamšnjim uslužbencem godi in izvedel sem kmalu prav fletne stvari. Prav dobro rejeni so tam preoblečeni ježi, domačini jim pravijo, da so sodrugi in tudi sami med seboj se tako nazivajo. Delavec, čuvaj, prožni mojster vse je sodrug in kar ni te rase, je pa baje obžalovanja vreden človek. Takoj sem razumel položaj: »obžalovanja vredni« so gotovo kakemu sodrugu stopili na kurje oko, odtod ta jezica. Zamahnil sem s svojim repom na obe strani: prvim sem namignil, naj se nikogar ne boje, drugim pa, da naj bodo pohlevni in zoper sotrpine pravični, kakor se spodobi. Šel sem dalje in ob progi sem našel vse polno papirčkov raztresenih. Kaj neki mora to biti, sem si mislil. Pri prihodni čuvajnici se oglasim, da si utešim svojo radovednost. Gospod čuvaj, ali kako se jim po novi regulaciji že pravi, pr-pro-prožni sluga, je ravno svoj služben salon riba!, klečeč na tleh z zavihanimi rokavi. Na stolu pred vrati je ležala zastavica, poleg nje pa je počivala lepa modra čepica z našito srebrno krono. Izza vogla je prišla ženica z otrokom v naročju, prinesla je slugi c. kr. drž. železnice neko ponošeno otročjo kikejco, katero je mož pograbil in pobrisal mokra tla. Kakor bi strela vanj udarila, skočil je po koncu, nasadil častno pokrivalo na glavo ter tam ob nekem stojalu začel nekaj okoli vrteti. Prav iz daljave se je slišalo enakomerno pim-pim-pim, nazačnje je utihnilo in mož je nehal lajnati. Pridrdral je brzovlak in pobrisal jo je mimo kakor peklenšček. Na, sem si mislil, če bi ta hudir zalotil na kakem nezaprtem prelazu kako živo bitje, joj mu, ali pa če bi se iz strmine udrla kaka skala in obležala na tiru. To sem si moral misliti na glas, kajti c. kr. sluga se je smehljaje obrnil proti meni meneč: Tebi se pač pozna, da se na našo službo prav nič ne razumeš, pojdi v kraj, nimam časa se s teboj ukvarjati, moram še pobočja in vijake revidirati in trava ponekod gospodu prožnemu mojstru že do gležnjev sega. Jutri je nedelja, jutri sem prost, to se pravi, službo bom ravnotako natančno in vestno opravljal kakor danes, ker je pa nedelja, si bom pa vendar domišljjal, da sem prost. Pri nas v državni službi je že tako: Šest dni garaj, sedmi dan pa delaj! Končala sva; da bi ga o pomenu tistih raztresenih listkov kaj vprašal, ni bilo mogoče, nisem prišel do besede. Šel sem svojo pot naprej.

Prišel sem do oddelka prožnih delavcev, prav do njih, ne da bi bili opazili moj prihod, tako so bili vglobljeni v svoje delo. Korenjaki sicer, a videlo se jim je, da jih teže skrbi življenja. Štirje so si stali po dva in in dva nasproti z težkimi krampi v rokah ter tolkli enakomerno tik-tak-tek-tok, dva sta metala gramoz pod krampe, eden je privijal vijake, zopet drugi pa je s težkim železnim drogrom prerival tračnice. Mislite, da se je kdo zame zmenil? Samo eden, ki ga še nisem omenil — moral je biti vodja teh trpinov, ker je nosil službeno kapo in v rokah je imel »meter«, ta me je pogledal in mi prijazno odzdravil, kar me je razveselilo. Spustil sem se v pogovor z njim. Marsikaj mi je povedal, kar se mi ni zdelo in se mi ne zdi prav, posebno ker smatram to krdelec delavcev za uslužbenca c. kr. podjetja, od katerega sem slišal praviti, da je najboljši, kar jih ima država — namreč naša avstrijska. Ker sem pa uvidel, da revežem ne morem nič pomagati, pač pa jih le samo zadržujem pri delu, jo mahnem korajžno naprej.

(Konec prihodnjič.)

Razno.

Stavkokazi. Socijalni demokrati upijejo ob vsaki nudeči se priliki na drugimi organizacijami, da le-te vzgajajo stavkokaze. Dasiravno je bilo že pred sodnikom dokazano, da nimajo rudečkarji nobenega povoda svoje lastne hudobije podtikati drugim, vendar ne nehajo in trobijo ali iz same zlobnosti, predrznosti ali pa neumnosti eno in isto trdovratno dalje. Vzglede imamo dovolj na razpolago. Eden, ki ga čutimo železničarji najbolj, datira iz leta 1907, ko so bili soc. demokrati tisti kavalirji, ki so nas prodali upravam za polovično kupno ceno. Da, še več, kupni pogodbi so še dostavili repek, da rudeča organizacija skozi štiri leta ne bo stavila nobenih zahtev. Ko bi ne bili takrat sociji igrali hinavske stavkokaze, ne bilo bi danes treba, da se tepemo za vsako cunjjo in krtačo; takrat je bila situacija taka, da je ne doživimo kmalu zopet. Uprave so postale previdno zvite in znajo spretno igravati eno kategorijo proti drugi, da s tem preprečijo kedajšni edin in složni nastop osobja. Da je bila za Tomšika takrat ugodna prilika »štediti« za svoje hiše, o tem niti ne govorimo. Mešetarji se puste dobro plačati. Najnovejši dokaz značajnosti so rudečkarji doprinesli pred kratkim na Dunaju, ko je prevozniško osobje, ki je po večini vse vdnjano soc. demokraciji, štrajkalo. Tobačna režija ni mogla spraviti svojega blaga do železnice. »Arbeiterca« je pisala dan za dnem dolgovezne, precej humoristične članke o štrajku in se trudila svoje uboge zaslepljence ohraniti pri dobri volji in vztrajnosti. Kljub temu pa se je nek rdeči zaupnik ponudil c. kr. tobačni režiji za stavkokaza. Obersodrug M. je v družbi nekaterih pristnih somišljenikov zvečer po delopustu prevažal tobak na kolodvore. Moral je posredovati celo višji sodrug posl. Forstner, da so le-ti stavkokazi svoje izdajalsko delo opustili in se izjavili, da ne prevažajo več. Ves soc. demokratski aparat o tem dogodku molči kakor grob; — a dolgo pa ne bodo molčali, bodo že našli povod, da bodo obrsodruga M. naprtili kaki krščanski organizaciji, potem pa bodo gonili njih razglašeno lajno naprej, dokler se ne bodo čutili zopet oprane in sposobne za kako novo junaško dejanje.

Balkanska vojna. »France Militaire« piše o balkanski vojni: Z okupiranim ozemljem štejejo sedaj Srbija 2.900 tisoč, Črnagora 220 tisoč, Bulgarija 4.445 tisoč, Grška 2.434 tisoč prebivalcev. Vojaštva pred vojno je imela: Srbija 400 tisoč, Črnagora 30 tisoč, Bulgarija 600 tisoč, Grška 300 tisoč, Turčija 800 tisoč mož. Mrtvih in ranjenih šteje: Srbija po prvi vojni 30 tisoč, v drugi 41 tisoč mož, Črnagora v prvi vojni 10 tisoč, v drugi 1200 mož. Bolgarija v prvi bitki 73 tisoč, v drugi 83 tisoč mož, Grška v prvi bitki 23 tisoč, v drugi 25 tisoč in Turčija skupaj 150 tisoč mož. V odstotkih je najbolj prizadeta Črnagora z 37,3%, potem se vrste Bulgarija s 15,9%, Srbija 17,7%, Grčija s 15,9% in Turčija z 18,7%. Vsega skupaj je zahtevala enoletna vojska blizu pol milijona človeških vojskujočih močij od katerih spada 150.200 mož na drugo iz gole lakomnosti izvirajoče bratsko klanje. Tu naštete žrtve se tičejo samo vojaštva, kolikor pa je bilo poklanega drugega prebivalstva o tem bo poročala šele prihodnost. In ako tem podatkom še dodamo koliko je bilo uničenega zasebnega imetja, kolikoletnega truda in dela bo treba, da se vsi krvavi madeži zbrisejo in zacelijo vse druge rane, tedaj pač lahko vzdihnemo: kuge, lakote in vojske, reši nas, o Gospod!

K draginjski krizi. Ne bo več dolgo, ko se nam bodo zopet predstavili kandidati v ljudska zastopstva in pripravljeni bodimo, da nas bodo takrat zopet pitali z odpravo draginje. Stavimo, da privlečejo na ljubljansko

ski trg zopet nekaj argentinskega mesa, kajti ob zadnjih občinskih volitvah se je ta trik liberalcem še precej povoljno obnesel. Ker tudi soc. demokrati kaj radi vlečejo argentinske bivole za roge in rep, bode mogoče zanimalo, če se o tem mesu nekaj pomenimo. Da evropske države ne producirajo toliko živine, da bi zamogle potrebo mesa med seboj povolno pokriti, je več ko znano in pribito. Od prekooceanskih držav pride tudi edinole Argentinijska v poštev. Glasom »Uradnega lista zveze mesarjev v Nemčiji« pa prihajajo tudi iz te države vedno neugodnejša poročila. Prvič pride na tehtnico naravnost roparsko izkoriščanje bogastva na živini, drugič pa bližnji Amerikaneec s svojimi nepremagljivimi milijoni. Dokler so bile naprave za oledenje mesa samo v domačih rokah je še šlo, prišli so pa Amerikanci in ustanovili po celi Argentinijski velikanska podjetja z namenom domačine popolnoma izpodrinuti, da potem vsemu svetu diktirajo ceno argentinskega zmrzlega mesa. Sedaj je že po zaslugi Amerikancev argentinsko meso prve vrste v Londonu cenejše kakor pa ono druge vrste v domačem glavnem mestu Buenos Aires. Amerikaneec dela to samo zato, da izpodkoplje tla domačinom, sedanji riziko si bo, ko bo sam gospodar argentinskega mesnega trga pošteno zaračunal. Domača podjetja so predložila poljedelskemu ministru prošnjo za varstvo, a malo je upanja na uspeh, novijorški dolar ima neprecenljivo moč v sebi. Nam se torej ni treba nadejati, da bi nas argentinsko meso rešilo draginje in previdno bo, da se vsakemu, ki bi nas hotel z njim farbat, v obraz smejemo in ga imenujemo frazarja.

Organizacija.

Centrala „Prometne zveze“ je potrdila ustanovitev samostojne plačilnice uslužbencev c. kr. državne železnice v Ljubljani. Plačilnica se že od 1. avgusta sem samostojno upravlja in zbira člane državne železničarje v svojem okrožju. Upati je, da se v kratkem času plačilnica tako okrepi, da se preosnuje v močno in delavno skupino. Tovariši, ali slišite glas: Svoji k svojim.

Plačilnica Ljubljana državna železnica sklicuje za dne 5. oktobra 1913 **shod svojih članov** ob 6. uri zvečer v Rokodelskem domu. Na razgovoru so važne zadeve, zatorej na polnoštevilno svidenje. — Kanoni, voditelj.

Mesečni sestanek skupine Ljubljana južna železnica se vrši odslej naprej vsako prvo soboto ob navadni uri pri Starem Tišlerju v Kolodvorski ulici. Odbor skupine prosi vse člane, da se teh sestankov udeležujejo v velikem številu.

Počasi, pa gotovo. Majnika leta 1909 je deputacija v „Prometni zvezi“ organiziranih kurjačev c. kr. državne železnice prišla v železniško ministrstvo in tam oddala celo vrsto prošenj. Omenjeno bodi, da je zahteva po zvišanju kilometerskih in urnih pristojbin bila, če ne v polnem obsegu, vendar pa ugodno rešena. Ena nadaljnih zahtev je bila, da se kurjačem in delavcem, ki se porabljajo za kurjače, podeli službena platnena obleka. Po avstrijski metodi »lepo počasi« je sedaj tudi ta ugoditev zagledala beli dan in sicer

imajo dobiti nastavljeni kurjači na dve leti po tri, pomožni kurjači, to so delavci, ki se za to službo porabljajo pa vsako leto po eno platneno obleko in sicer pričenši letošnjo jesen. Zopet je „Prometna zveza“ z eno zahtevo prodrla in tako bo korak za korakom še marsikaj dosegla, če ji bodo stali člani trdno ob strani. Resnici na ljubo povemo, da je tudi društvo kurjačev marljivo sodelovalo, dočim je socialno demokratska zveza stala odločno nasprotno ob strani. — Poslanec A. Kemetter je posredoval tudi pri južni železnici, da istočasno pri svojih kurjačih izvede ta sklep ministrstva, kakor je pogodbeno zavezana.

Poldruga provizija premikačem je v ministrstvu sklenjena stvar. uresničenju se upirajo še neke finančne težkoče, ki pa se bodo

dale odpraviti, ako uprava provizijskega sklada sopomaga. Če prav ne še kmalu, gotovo pa se premikačem njihova želja v doglednem času povoljno izpolni.

Nesreče na železnici. Dne 20. septembra predpoldne se je igral dveletni sinček France železnškega čuvaja Frana Zagoškega v Trbovljah ob tiru, ko je pridrdral osebni vlak 73. Še preden je zamogel oče svojega otroka rešiti, ga je že zgrabila lokomotiva in ga pred očmi nesrečnega očeta razmesarila na drobne kose, ki so deloma obviseli na lokomotivi, deloma pa ležali razmetani ob tiru. Istega dne je v Celju premikač Koebek obvisel s sukno na vagonu. Zadobil je smrtnonevarne poškodbe, katerim bo najbrže podlegel. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica 9
priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke.
Novosti v konfekciji za dame.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!
Samo 6 dni
HAVRE
NEW-YORK
francoska prekomorska družba.
Veljavne vožnje liste (šifkarte) za francosko linijo čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna po-
ED. ŠMARDAR oblastveno potrjena potovalna jasnica daje pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 v novi hiši „Kmetijske posojilnice“ nasproti gostilne pri „Figovcu.“

Priporočamo
domačo trgovino z oblekami
Maček & Ko.
v Ljubljani, Franca Josipa c. 3.
Založniki c. kr. priv. južne železnice.
Solidna postrežba! Najnižje cene!

Velika in moderna zaloga oblek za gospode, dečke in deklice **A. KUNC**, Dvorni trg 3
na voglu Židovske ulice Naročila po meri točno in priznано dobro.

H. SUTTNER Glavni trg št. 25
LJUBLJANA Sv. Petra cesta 8
priporočata svojo največjo zalogo **švicarskih ur** priznано najboljših z znamko „IKO“ in „ZENITH“.
Najzmernejše cene. Postrežba točna.

JULIJA ŠTOR
Ljubljana, Prešernova ul. 5
velika zaloga
F. L. POPPER ČEVLJEV
najboljše kakovosti za gospode, ženske in otroke po izredno ugodnih cenah. — Čevlji za turiste — higienični čevlji za otroke — Lawn-tenis čevlji.

IZBERA je lahka, kajti kakovost odločuje.
Vonjava pravega „**FRANCKA**“, njegova čvrstost in lepa barva označujejo ga za najboljši kavini pridoadek, ki Vas stalno zadovoljava. — Tovarna v Zagrebu.

Anton Rojina, Ljubljana
Kolodvorska ulica
Pohištvono in stavbno mizarstvo.

Pozor pri nakupu!

Kdor hoče imeti res trpežno, zanesljivo in ceno uro, dalje fino izdelane verižice, prstane, uhane, splošno vse v to stroko spadajoče predmete, naj ne prezre tordke

Ivan Ravnihar, urar
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 44.
Postrežba točna in solidna. Sprejemajo se tudi razna popravila.

Velika zaloga modernih slamnikov.
Klobuke, cilindre in čepice
v najnov. fasonah in v veliki izbiri priporočata
Ivan Soklič, Ljubljana, Pod trančo št. 1.
Pristni Panama-slamniki od 9 K do 50 K.

Adalbert Kassig
Ljubljana, Židovska ulica.
Zavod za uniformo, krznar in izdelovatelj čepic priporočata svojo veliko zalogo vsakovrstnih uniformskih predmetov za železničarje, kakor: čepice, gumbe, rosete, žnove, piščalce i. t. d. Čepice zimске in letne za strojevodje, kurjače — itd. v raznih oblikah po najnižji ceni. — Postrežba točna.

R. MIKLAUC, LJUBLJANA,
priporočata gosp. železničarjem posebno ugodno blago za moške in ženske obleke, perilo, pogrinjala, odeje itd. — Na novo je vpeljana v podružnici „PRI SKOFU“, pred Škofijo, št. 3. nasproti gostilne pri Sokolu, velika zaloga izgotovljenih oblek za moške in dečke, kakor tudi ženske jopice. Obisk te občne nad 40 let obstoječe tordke se vsakemu priporočata.